

Utrikesutskottets betänkande

1982/83:8

om röstning i FN beträffande Östra Timor

Motionen

I motion 1981/82:301 av Lars Werner m. fl. (vpk), yrkande 3, hemställs att riksdagen som sin mening beslutar ge regeringen till känna vad som i motionen anføres beträffande omröstning i FN om ockupationen av Östra Timor.

Bakgrund

Riksdagen har under de gångna åren med anledning av motioner, interpellationer och frågor vid flera tillfällen ingående behandlat situationen i Östra Timor. Omständigheterna kring den indonesiska ockupationen år 1975 och utvecklingen därefter har beskrivits senast i UU 1981/82:19. Sveriges möjligheter att lämna humanitärt bistånd till den nödlidande befolkningen på ön redovisas senast i betänkande UU 1981/82:20, i vilket den föreliggande motionens yrkanden 1, 2 och 4 behandlats.

Östra Timor är numera fast anknutet till Indonesien. Flera länder – däribland de större västmakterna och länderna i regionen – har erkänt Indonesiens överhöghet över Östra Timor. De indonesiska myndigheterna torde också ha en så gott som total kontroll över området. De regelrätta striderna mellan Fretilins anhängare och de indonesiska styrkorna tycks praktiskt taget ha upphört. Försörjningssituationen på ön uppges också ha förbättrats. Fortfarande är emellertid situationen på Östra Timor allvarlig. Övergrepp mot befolkningen förekommer. Trots att utländska besökare på sistone tillåtit studera förhållandena på ön, föreligger endast ofullständiga och delvis motsägelsefulla uppgifter om förhållandena där.

Östra Timor har under en följd av år behandlats i FN:s generalförsamling på grundval av resolutionsförslag som framlagts av länder som stöder befrielseströrelsen Fretilins sak. I dessa resolutioner bekräftas bl. a. det timoresiska folkets rätt till självbestämmande och oberoende. Efter hand som den indonesiska ockupationen av Östra Timor kommit att framstå som alltmer definitiv har stödet för resolutionerna blivit allt svagare. När frågan behandlades under 1980 års möte med generalförsamlingen blev röstsiffrorna 58 för resolutionen, 35 mot och 46 nedlagda. Motsvarande siffror år 1981 blev 54–42–46 och år 1982 50–46–50.

Redan år 1979, då Sverige röstade för resolutionen, hade vi i vår röstförklaring erkänt att det nu rådde en faktisk situation på Östra Timor, till vilken man inte kunde se något realistiskt alternativ. Sverige stödde dock resolutionen med hänvisning till dess humanitära innehåll.

Påföljande två år avstod Sverige – liksom Danmark, Finland och Norge – från att rösta på motsvarande resolution. I röstförklaringar bekräftades den svenska uppfattningen att Indonesien genom sin invasion av Östra Timor brutit mot principen om folkens självbestämmanderätt.

Det underströks också att Sverige stött de internationella humanitära hjälpinsatserna på ön och att dessa måste få fortsätta om en ny hungerkris uppstod. Sverige vädjade till Indonesien att hålla möjligheterna härför öppna och att brådska för att lösa aktuella familjeåterföreningsfall.

I en interpellationsdebatt i riksdagen den 16 januari 1981 framhöll utrikesminister Ola Ullsten att den omständigheten att Sverige avstått från att rösta på den då föreliggande resolutionen inte berodde på en ändrad inställning i själva sakfrågan utan hade med resolutionens utformning att göra. Den hade blivit mera politiskt inriktad än den varit tidigare, anförde utrikesministern.

I den vid årets möte med generalförsamlingen framlagda resolutionen återfinns de huvudelement som karakteriserar tidigare års resolutioner. Folkens självbestämmanderätt slås fast; behovet av humanitära insatser konstateras. Resolutionens operativa del innehåller emellertid en nyhet, nämligen en uppmaning till FN:s generalsekreterare att inleda konsultationer med alla direkt berörda parter i syfte att klarlägga vilka vägar som skulle kunna leda till en allomfattande lösning av problemet.

Sverige avstod från att rösta även denna gång.

Utskottet

Som nämnts vidhåller Sverige att Indonesien vid sin invasion av Östra Timor bröt mot principen om folkens självbestämmande. Sverige har aldrig erkänt Indonesiens överhöghet över Östra Timor. Samtidigt har regeringen måst notera den utveckling som ägt rum och som bl. a. tar sig uttryck i ett allt svagare stöd i FN för Östra Timors oberoende. Det är också ett faktum att samverkan med indonesiska myndigheter krävs när humanitärt bistånd lämnas till den nödlidande befolkningen i Östra Timor.

Sverige har alltid fäst stor vikt vid FN:s och dess generalsekreterares auktoritet. Det finns risk för att det uppdrag som ges åt generalsekreteraren i årets resolution inte kommer att kunna genomföras med åsyftat resultat.

Vid en samlad bedömning fann regeringen att Sverige borde avstå från att rösta på resolutionen om Östra Timor. Utskottet delar denna bedömning och avstyrker följaktligen yrkande 3 i motion 301.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1981/82:301, yrkande 3.

res. (vpk)

Stockholm den 30 november 1982

På utrikesutskottets vägnar
STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Sture Korpås (c), Carl Bildt (m), Sture Palm (s), Gunnel Jonäng (c), Ingrid Sundberg (m), Jan Bergqvist (s), Margaretha af Ugglas (m), Maj-Lis Lööw (s), Bengt Silfverstrand (s), Sten Sture Paterson (m), Rune Ångström (fp), Bertil Måbrink (vpk), Sören Häggroth (s) och Nils Svensson (s).

Reservation

Bertil Måbrink (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 1 som börjar med "Östtimor är" och slutar med "förhållandena där" bort ha följande lydelse:

Östtimor är fortfarande ockuperat av Indonesien. Flera länder – däribland de större västmakterna och länderna i regionen – har erkänt Indonesiens överhöghet över Östtimor. Genom militär överlägsenhet har Indonesien tillskansat sig kontroll över territoriet.

De regelrätta striderna mellan Fretilins anhängare och den indonesiska ockupationsmakten tycks därmed praktiskt taget ha upphört.

Fortfarande är emellertid situationen på Östtimor allvarlig. Övergrepp mot befolkningen förekommer. Trots att utländska besökare på sistone tillåtit studera förhållandena på ön, föreligger endast ofullständiga och delvis motsägelsefulla uppgifter om förhållandena där.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Som nämnts" och slutar med "motion 301" bort ha följande lydelse:

Vid 1980 års generalförsamling i FN ändrade den borgerliga svenska regeringen sin röstning i fråga om den resolution som behandlar rätten till självbestämmande för folket på Östtimor och behovet av humanitär hjälp till de nödlidande människorna där. Efter att tidigare ha röstat för motsvarande resolutioner avstod den svenska regeringen. Detta inkonsekventa handlande kritiserades av socialdemokrater och kommunister eftersom det var uppenbart att ingen förändring hade inträffat som kunde motivera den förändrade svenska röstningen. Samma hållning intogs vid 1981 års omröstning.

Sverige vidhåller att Indonesien vid sin invasion av Östtimor bröt mot principen om folkens självbestämmande. Sverige har aldrig erkänt Indonesiens överhöghet över Östtimor trots att den borgerliga regeringen ändrat Sveriges röstning i FN när Östtimorfrågan behandlats. Detta ändrade röstningsförfarande var förkastligt och har också hårt kritiserats av socialdemokraterna och vänsterpartiet kommunisterna, som velat stå fast vid Sveriges tidigare röstning i frågan.

Den socialdemokratiska regeringen har nu i stort sett antagit de förra borgerliga regeringarnas argument för att hålla fast vid den felaktiga linje som man tidigare själv kritiserat. Detta trots att förhållandena nu är i stort sett desamma som de var för ett år sedan. Vidare har det anförts att man inte

kunde stödja årets Östtimorresolution därför att den uppmanar generalsekreteraren att inleda konsultationer med berörda parter i konflikten. Detta kan inte tolkas på annat sätt än att man nu från socialdemokraternas sida är beredda att ge upp kampen för ett självständigt Östtimor.

Det fullföljande av den borgerliga politiken i Östtimorfrågan som den socialdemokratiska regeringens röstning i FN:s kolonialutskott om Östtimorresolutionen hösten 1982 innebär är ett tvärt brott mot tidigare deklARATIONER från socialdemokraterna. Mot bakgrund av att bärande argument för ett fasthållande vid den borgerliga hållningen i frågan inte kan presenteras och mot bakgrund av att en fortsatt felaktig Östtimorpolitik på allvar hotar Sveriges anseende bland länder i tredje världen och bland progressiva befolkningsgrupper världen över, delar utskottet den uppfattning som kommer till uttryck i motion 301, yrkande 3.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med bifall till motion 1981/82:301, yrkande 3, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.